

15.11.2021

HALLINTOVALIOKUNNALLE

Asia: HE 135/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunta tiistai 16.11.2021 klo 12.15 / HE 135/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

ARPAJAISLAIN UUDISTAMINEN

Sisäministeriö asetti 31.1.2020 arpajaislain rahapeli-toimintaa koskevan sääntelyn uudistamista koskevan hankkeen (SMS051:00/2019). Hankkeen tavoitteena on selvittää arpajaislain uudistamistarpeita painottuen rahapelaamisesta aiheuttamien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseen.

Liikennepalvelukauppiat ottaa kantaa erityisesti omaa alaansa koskeviin muutosajatuksiin.

1. Rahapeli-ien hajasijoittelua koskeva sääntely

Veikkaus on jo toteutuneilla toimillaan vähentänyt hajasijoitettujen rahapeliautomaattien määrän viidestätoista yksiköstä aikanaan seitsemään ja lopulta neljään yksikköön. Tällä toimenpiteellä on jo tehokkaasti vähennetty pelaamisen mahdollisuuksia. Liikennepalveluasemien henkilökunta on koulutettu valvomaan pelien käyttöä. Veikkaus kouluttaa henkilökuntaa ja se koulutus keskittynyt erityisen painokkaasti pelaajien ikärajan valvontaan. Korkealle asetettu pelaajan iän tarkistamisen oletusikäraja, 30 vuotta, on purrut tehokkaasti alaikäisten pelaamisen kitkemisessä.

Liikennepalveluasemilla lukumäärältään vähentyneet peliautomaatit on sijoitettu niin, että niihin on kassalta suora näköyhteys. Lisäksi peliautomaatit voidaan sulkea kassalta etänä, jos epäillään pelaajan olevan alaikäinen tai jotain muuta väärinkäytöstä tapahtuvaksi.

Veikkaus on ottanut tunnistautumisen jo vuoden 2021 alusta käyttöön. Tämä on yleisesti helpottanut valvontaa ja tehnyt pelaamisesta entisestään valvotumpaa.

Samalla kun peliautomaattien määrää on vähennetty, ovat liikennepalveluasemien peliautomaateista saamat tulot vähentyneet romahdusmaisesti. Vuonna 2019

hajasijoitettuja rahapeliautomaatteja oli 18 500 yksikköä ja vuoden 2021 alussa automaatteja oli hajasijoitettuna enää 10 500. Peliautomaattien väheneminen on Liikennepalvelukauppiat ry:n kokemuksen mukaan jatkunut vuoden 2021 aikana. Peliautomaattien vähenemisen ja pelaamisen internetiin siirtymisen myötä

Liikennepalveluasemien peliautomaateista saamat tuotot ovat vähentyneet dramaattisesti. Tulojen vähentymisellä on suora vaikutus liikennepalveluasemien elinkelpoisuuteen ja kykyyn työllistää. Nykyisellään liikennepalveluala työllistää tuhansia ihmisiä. Peliautomaattitulojen menetys johtaa satojen työpaikkojen loppumiseen.

Työllistämisen lisäksi liikennepalveluasemien elinkelpoisuudella on laajempi yhteiskunnallinen merkitys. Liikennepalveluasemat tarjoavat erityisesti haja-asutusalueilla merkittävän määrän palveluja, joita ilman liikennepalveluasemia ei olisi tarjolla. Perinteisen polttoaineen jakelun lisäksi on varsin yleistä, että liikennepalveluasemilla tarjotaan seudun ainoita sisäkaupan palveluja, kahvila- ja ravintolapalveluja sekä auton huolto-, pesu- ja vuokrauspalveluja. Edelleen haja-asutusalueiden liikennepalveluasemilla on usein seudun ainoa Postin ja/tai Matkahuollon toimipiste. Kaikkien fyysisten palvelujen lisäksi liikennepalveluasemat tarjoavat ihmisille kohtaamispaikan, jonka merkitystä ei ole syytä vähätellä. Liikennepalvelualan toimintaedellytyksistä huolehtiminen on itseisarvo, jolla on suuri yhteiskunnallinen merkitys. Liikennepalveluala on kärsinyt Covid-pandemiasta erityisen voimakkaasti. Valtion sinänsä ansiokkaat Covid-tukimuotojen säännöt on laadittu siten, että säännöt eivät ota liikennepalveluasemien kaikkia erityispiirteitä huomioon ja tätä kautta toimipisteet ovat tukien suhteen eriarvoisessa asemassa.

Peliautomaattien pelaaminen on siirtymässä voimakkaasti fyysisistä kivijalkapeleistä internetin välityksellä pelattaviin peleihin. Näin on tapahtunut jo ennen Covid-pandemiaa. Covid-pandemia on omalta osaltaan kiihdyttänyt siirtymistä fyysisten kivijalkapelien pelaamisesta internetin välityksellä pelattaviin peleihin, koska kivijalan fyysisien pelien pelaaminen on ollut vaikeaa tai mahdotonta. Kun pelaaja pelaa peliautomaattia internetissä, mikään ei takaa sitä, että hän pelaisi laillisia Veikkauksen pelejä. Veikkauksen ulkopuolisten internetin välityksellä pelattujen peliautomaattipelien suomalaisten pelaajien käytön volyymin ei ole tutkittua tietoa, koska sellaista tietoa ei ole mahdollista saada. Arvioita on esitetty, mutta arvioiden luotettavuus voidaan perustellusti asettaa kyseenalaiseksi.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että ulkomaille suuntautuvasta pelaamisesta syntyvät haitat jäävät Suomeen ja suomalaisten hoidettavaksi, mutta tuotot menevät veroista vapaasti ulkomaille. Suomessa lakisääteisen vastuullisen pelaamisen säännöt eivät koske ulkomaisia peliyhtiöitä.

Arpajaislain uudistuksessa on erityisen tarkkaan huolehdittava siitä, että rahapelaaminen ei siirtyisi Veikkauksen tarjoamien tuotteiden piiristä Suomen kannalta katsottuna hallitsemattomille ulkomaisille rahapelejä tarjoaville rahapelisivustoille.

2. Markkinoinnin merkitys rahapelaamisen suuntautumisessa

Ulkomaiset rahapelisivustot markkinoivat toimintaansa aktiivisesti ja varsin aggressiivisesti verkossa ja erilaisilla muilla ulkomaisilla markkinointikanavilla, jotka näkyvät Suomessa.

Luvallista ja Suomen lakien mukaista rahapelitoimintaa harjoittavalle Veikkaukselle on sallittava omien tuotteidensa markkinointi. Markkinoinnilla Veikkaus pystyy ohjaamaan pelaajia luvallisen tarjonnan piiriin. Ilman markkinointimahdollisuutta mahdollisuudet hallita luvattomien ulkomaisten palvelujen käytön kasvua vähenevät merkittävästi.

Veikkauksen on voitava markkinoida omia palvelujaan, jolloin suomalaiset saavat tietoa siitä, että pelejä voi pelata laillisesti Veikkauksen tarjoamien palvelujen kautta. Kieltolakien toimivuus ulkomaisen voimakkaan tarjonnan rinnalla ei ole toimiva yhtälö.

3. Pelaamisen vastuullisuus

Liikennepalvelukauppiaat toteaa, että se kannattaa vastuullista pelaamista ja haluaa olla mukana ehkäisemässä pelien pelaamisesta syntyviä haittoja.

Liikennepalvelukauppiaat ei kannata marginaaliryhmien takia ilon vuoksi pelaavien pelimahdollisuuksien liian kovaa kuristamista. Veikkauksen teettämien kyselyjen mukaan ongelmapelaaminen on vähentynyt vuoden 2019 luvusta 1,8 % vuoden 2020 lukuun 1,6 %. Kyselyyn vastanneet ovat kertoneet, että vastaaja itse tai samassa taloudessa asuva pelaa ongelmallisen paljon peliautomaatteja.

Edellisestä voidaan johtaa suoraan, että automaattipelien pelaajista lähes kaikki pelaajat pelaavat satunnaisesti ja pienillä summilla. Ongelmapelaajienkin osuus on kyselytutkimusten mukaan vähenemässä.

Satunnaispelaaminen on nimenomaan liikennepalveluasemien peliautomaatteja käyttäviä yhdistävä tekijä.

Kunnioittavasti,

Liikennepalvelukauppiaat ry

Jari Salonen

toimitusjohtaja